

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

20.05.2026. Nr. 1-5/115

Frakcijai "Jaunā Vienotība"
jauna.vienotiba@saeima.lv

Frakcijai "Zaļo un Zemnieku savienība"
zzs@saeima.lv

**Frakcijai "Apvienotais saraksts – Latvijas Zaļā partija,
Latvijas Reģionu Apvienība, Liepājas partija"**
apvienotais.saraksts@saeima.lv

Frakcijai "Nacionālā apvienība"
nacionala.apvieniba@saeima.lv

Frakcijai "Progresīvie"
progresivie@saeima.lv

Frakcijai "Latvija pirmajā vietā"
lpv@saeima.lv

Par pieklūstamības nodrošināšanu

2026. gada 3. oktobrī notiks 15. Saeimas vēlēšanas, un priekšvēlēšanu aģitācijas periods sāksies 2026. gada 6. jūnijā. Vēlēšanas ir demokrātiskas valsts iekārtas pamats, un ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības tajās līdzdarboties vienlīdzīgi ar citiem - gan kā vēlētājam, gan saņemot informāciju par politisko spēku piedāvājumu, kandidātiem un programmām.

Šīs tiesības izriet no Latvijas Republikas Satversmes 91. un 101. panta, kā arī no Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām¹ (turpmāk - ANO Konvencija), kura Latvijā ir spēkā jau kopš 2010.gada.

ANO Konvencijas 29. pants uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt cilvēkiem ar invaliditāti iespēju efektīvi un pilnvērtīgi piedalīties politiskajā un sabiedriskajā dzīvē vienlīdzīgi ar citiem. Konvencijas 9. pants prasa veikt atbilstošus pasākumus, lai cilvēkiem ar invaliditāti nodrošinātu piekļuvi fiziskajai videi un informācijai, tostarp informācijas un komunikācijas tehnoloģijām. Lai gan šie pienākumi pirmām kārtām saista valsti, demokrātiska vēlēšanu procesa kvalitāti būtiski ietekmē arī tas, cik piekļūstama ir politisko partiju komunikācija ar vēlētājiem.

Tiesībsarga praksē apzinātais liecina, ka pirmsvēlēšanu informācija Latvijā ne vienmēr ir piekļūstama cilvēkiem ar invaliditāti - tas attiecas gan uz partiju tīmekļvietnēm un digitālo saturu (digitālā piekļūstamība), gan fizisko piekļūstamību partiju birojiem un to rīkoto priekšvēlēšanu pasākumu norises vietām. Ņemot vērā minēto, aicinu Jūs 15. Saeimas vēlēšanu kampaņā īpašu uzmanību veltīt turpmāk minētajiem piekļūstamības aspektiem.

1. Tīmekļvietņu un digitālā satura piekļūstamība

Mūsdienās lielākā daļa pirmsvēlēšanu informācijas - partiju programmas, kandidātu apraksti, video materiāli, paziņojumi sociālajos tīklos - vēlēšanu sasniedz digitālā veidā. Tādēļ piekļūstamība digitālajā vidē ir izšķirošs priekšnoteikums tam, lai cilvēki ar invaliditāti varētu īstenot savas politiskās tiesības.

Digitālā piekļūstamība Latvijā jau ir nostiprināta kā tiesisks standarts ievērojamā sabiedrības daļā. Publiskajā sektorā to nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 445 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā"², kas ievieš Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 26. oktobra Direktīvu (ES) 2016/2102³. Savukārt privātajā sektorā kopš 2025. gada 28. jūnija ir spēkā Preču un pakalpojumu piekļūstamības likums⁴ (ieviešot Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 17. aprīļa Direktīvu (ES) 2019/882), kas piekļūstamības prasības attiecina arī uz virkni komersantu sniegto digitālo pakalpojumu, tostarp tīmekļvietnēm un elektronisko tirdzniecību. Lai gan minētie normatīvie akti

¹ [Apvienoto Nāciju Organizācija. Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām](#). Pieņemts: 13.12.2006. Stājas spēkā: 31.03.2010. Latvijas Vēstnesis. 17.02.2010. Pievienošanās: 01.03.2010.

² [Ministru kabineta 2020. gada 14. jūlija noteikumi Nr. 445 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā"](#). Latvijas Vēstnesis. 31.10.2020. 153. Pieņemts: 14.07.2020. Stājas spēkā: 18.07.2020.

³ [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva \(ES\) 2016/2102 \(2016. gada 26. oktobris\) par publiskā sektora struktūru tīmekļvietņu un mobilo lietotņu piekļūstamību](#). Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. OV L 327, 2.12.2016.

⁴ [Preču un pakalpojumu piekļūstamības likums](#): Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis. Pieņemts: 16.03.2023.. Stājas spēkā: 28.06.2025.

tieši neattiecas uz politiskajām partijām, tomēr tie ļauj atbilstošāk izpildīt ANO Konvencijas 9. un 29. pantā noteiktās prasības attiecībā uz informācijas piekļūstamību un palīdz labāk tās izprast.

Tādēļ aicinu, iespēju robežās, nodrošināt, lai partijas tīmekļvietnē un digitālajos pirmsvēlēšanu materiālos tiktu ievērots, ka:

- partijas programma ir pieejama arī vieglajā valodā;
- video materiāliem ir pievienoti subtitri un, ja iespējams, latviešu nedzirdīgo zīmju valodas tulkojums;
- attēliem ir pievienoti alternatīvie teksti, ko spēj nolasīt ekrāna lasītāji;
- tīmekļvietnes navigācija ir iespējama, izmantojot tikai tastatūru;
- tekstam un fonam ir atbilstošs krāsu kontrasts;
- tīmekļvietne ir saderīga ar palīgtechnoloģijām (ekrāna lasītājiem, balss vadību u.c.).

2. Partiju biroju un pirmsvēlēšanu tikšanās vietu piekļūstamība

Lai cilvēki ar invaliditāti varētu pilnvērtīgi piedalīties pirmsvēlēšanu procesā - apmeklēt partijas biroju, satikt kandidātus, uzdot jautājumus un izteikt savu viedokli, - šīm vietām jābūt fiziski piekļūstamām.

Plānojot priekšvēlēšanu tikšanās, debates un citus pasākumus, iespēju robežās, aicinu:

- izvēlēties telpas, kas ir piekļūstamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem (bez kāpņu šķēršļiem vai ar pandusu, ar piemērotām tualetes telpām, ar pietiekami platām durvīm, ar pieejamām autostāvvietām);
- pasākuma uzaicinājumā un publiskajā informācijā par pasākumu skaidri norādīt, kāds ir norises vietas piekļūstamības līmenis (vai ir panduss vai lifts, vai ir piekļūstama tualete, kur atrodas piekļūstamās autostāvvietas), kā arī nodrošināt ka pati informācija par pasākumu ir digitāli piekļūstama;
- paredzēt iespēju pasākuma laikā nodrošināt latviešu nedzirdīgo zīmju valodas tulkojumu vai citus saprātīgus pielāgojumus;
- nodrošināt, lai pasākumā izmantotie vizuālie materiāli (prezentācijas, izdales materiāli) atbilstu piekļūstamības pamatprincipiem - atbilstoša burtu izmēra, kontrasta un saprotamas struktūras.

Vienlaikus aicinu nodrošināt, lai arī partiju biroji, kuros vēlētāji var ierasties klātienē, būtu fiziski piekļūstami, vai vismaz lai vēlētājiem būtu skaidri zināms, kā pieprasīt tikšanos alternatīvā, piekļūstamā vietā.

3. Sadarbība ar personu ar invaliditāti pārstāvošajām organizācijām

Vēlos uzsvērt, ka pārrunāju šos jautājumus ar personu ar invaliditāti nevalstiskajām organizācijām Latvijā, un organizācijas ir gatavas sniegt politiskajām partijām atbalstu, konsultācijas un praktiskus padomus par to, kā nodrošināt piekļūstamību - gan digitālajā vidē, gan fiziskajā telpā, gan tiešajā komunikācijā ar vēlētājiem. Šī ekspertīze ietver gan tehniskās prasības, gan praktisko pieredzi, kā tās īstenot ikdienā.

Aicinu šo iespēju izmantot jau pasākumu un materiālu plānošanas stadijā, nevis tad, kad lēmumi par norises vietu, formātu vai materiāliem jau ir pieņemti. Savlaicīga sadarbība ļauj izvairīties no situācijām, kad piekļūstamība tiek nodrošināta formāli vai fragmentēti, bet praksē nedarbojas.

Tiesībsarga birojs nepieciešamības gadījumā ir gatavs palīdzēt sazināties ar attiecīgajām nevalstiskajām organizācijām, kā arī sniegt savu konsultāciju par konkrētām piekļūstamības situācijām un pielāgojumiem. Piekļūstama informācija un piekļūstama vide ir iespēja uzrunāt plašāku vēlētāju loku. Demokrātiska sabiedrība veidojas tad, kad ikvienam tās loceklim ir reāla iespēja piedalīties politiskās dzīves veidošanā.

Esmu pārliecināta, ka politisko partiju ieinteresētība demokrātiskā procesa kvalitātē izpaudīsies arī rūpēs par to, lai 15. Saeimas vēlēšanu kampaņa būtu pēc iespējas pieejama visiem Latvijas iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu funkcionālajām spējām.

Ar cieņu

tiesībsardze

Karina Palkova